

ЩАМБУРА Д.В.доктор філософії в галузі права,
докторант кафедри цивільно-правових
дисциплін та статистики*(Міжнародний гуманітарний
університет)*

ORCID ID: 0009-0002-2670-2011

УДК 347.151/161:340.134 (477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.2.104>**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЗДОРОВ'Я
У СФЕРІ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

У статті досліджено теоретико-правові та практичні аспекти реалізації і захисту права на здоров'я у сфері телемедицини в Україні, з урахуванням умов воєнного стану. Здійснено комплексний аналіз конституційно-правових, галузевих і міжнародно-правових засад забезпечення цього права. Обґрунтовано, що телемедицина є сучасним інструментом реалізації права на медичну допомогу, особливо в умовах воєнних дій, внутрішнього переміщення осіб і обмеженого доступу до медичної інфраструктури. Досліджено зміст і недоліки чинних нормативно-правових актів, зокрема Основ законодавства України про охорону здоров'я, наказів МОЗ України та постанов Кабінету Міністрів, що регулюють функціонування системи eHealth і телемедицинських сервісів.

Визначено ключові проблеми правового регулювання: відсутність спеціального закону про телемедицину, недостатню визначеність статусу учасників телемедицинських правовідносин, правового режиму обробки медичних даних і порядку фіксації електронної поінформованої згоди пацієнта. Узагальнено національну судову практику, яка поступово визнає юридичну силу електронних медичних документів, а також міжнародну практику Європейського суду з прав людини, що формує стандарти захисту права на здоров'я та приватність у цифровому середовищі.

На основі проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства, зокрема: прийняття спеціального Закону України «Про телемедицину»; удосконалення правового регулювання системи eHealth; запровадження єдиних стандартів безпечності та захисту персональних даних; створення спрощеного правового режиму телемедицини в умовах воєнного стану. Зроблено висновок, що комплексна правова модернізація телемедицини сприятиме підвищенню рівня гарантій права на здоров'я та формуванню сучасної системи охорони здоров'я, здатної функціонувати в кризових і поствоєнних умовах.

Ключові слова: *цивільне право, цивільне законодавство, цивільні правовідносини, права людини, особисті немайнові права, фізичні особи, право на здоров'я, здоров'я, захист прав людини, захист цивільних прав, євроінтеграція, рекодифікація цивільного законодавства, телемедицина, воєнний стан.*

Shchambura D.V. Features of exercising and protecting the right to health in the field of telemedicine under martial law

The article examines theoretical-legal and practical aspects of the exercise and protection of the right to health in the field of telemedicine in Ukraine, given the conditions of martial law. A comprehensive analysis of the constitutional-legal,

sectoral, and international legal foundations for ensuring this right was carried out. It is argued that telemedicine is a modern tool for the exercise of the right to medical care, especially under military actions, internal displacement of persons, and limited access to medical infrastructure. The content and shortcomings of existing regulatory and legal acts, in particular the Fundamentals of Ukrainian Legislation on Health Care, orders of the Ministry of Health of Ukraine, and resolutions of the Cabinet of Ministers regulating the functioning of the eHealth system and telemedicine services, were examined.

Key issues in legal regulation have been identified: the absence of a specific law on telemedicine, insufficient clarity regarding the status of participants in telemedicine legal relations, the legal regime for processing medical data, and the procedure for recording the patient's electronic informed consent. National court practice, which is gradually recognizing the legal force of electronic medical documents, has been summarized, as well as the international practice of the European Court of Human Rights, which forms standards for the protection of the right to health and privacy in the digital environment.

Based on the research, proposals were formulated to improve national legislation, as follows: the adoption of a special Law of Ukraine "On Telemedicine"; improvement of the legal regulation of the eHealth system; introduction of uniform standards for the security and protection of personal data; creation of a simplified legal regime for telemedicine under martial law. It was concluded that comprehensive legal modernization of telemedicine will contribute to improving the level of guarantees of the right to health and the formation of a modern healthcare system capable of functioning in crisis and post-war conditions.

Key words: *civil law, civil legislation, civil legal relations, human rights, personal non-property rights, individuals, right to health, health, protection of human rights, protection of civil rights, European integration, recodification of civil legislation, telemedicine, martial law.*

Вступ. Реалізація та захист права людини на охорону здоров'я в сучасних умовах воєнного стану в Україні набувають особливої актуальності. Відповідно до статті 49 Конституції України, кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [1]. Однак з початком збройної агресії російської федерації проти України система охорони здоров'я зазнала безпрецедентного навантаження, що проявилось у фізичному знищенні медичної інфраструктури, евакуації медичних працівників, порушенні логістики надання медичних послуг і недоступності лікарської допомоги на територіях, наближених до бойових дій [2]. За цих умов особливого значення набуває цифровізація медичної сфери, зокрема використання телемедицини як альтернативного та інноваційного механізму реалізації права на здоров'я.

Телемедицина – це сукупність організаційних, правових та технологічних заходів, що забезпечують надання медичних послуг із використанням засобів дистанційного зв'язку, коли пацієнт і лікар перебувають у різних місцях [3]. Вона поєднує елементи медичного, інформаційного, технологічного та правового регулювання, що формує потребу у системному науковому осмисленні. Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України №681 від 19.10.2015 р. «Про затвердження Положення про застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я», телемедицина розглядається як форма медичної допомоги, що забезпечує консультації, діагностику та моніторинг стану пацієнтів із використанням телекомунікаційних технологій [4]. Проте, з урахуванням стрімкого розвитку технологій, чинне нормативно-правове регулювання не в повній мірі відповідає сучасним реаліям, особливо в умовах надзвичайного чи воєнного стану.

Воєнний стан створює нові виклики у сфері реалізації права на здоров'я. У ситуаціях, коли доступ до лікаря є фізично неможливим, телемедицина стає єдиним інструментом

забезпечення безперервності медичної допомоги. При цьому виникають питання юридичної сили електронної медичної документації, дотримання лікарської таємниці, захисту персональних даних пацієнта, а також відповідальності медичного працівника за дії, вчинені через дистанційні технології [5]. Такі аспекти вимагають детального правового осмислення у контексті міжнародних стандартів прав людини.

Міжнародно-правова база гарантування права на здоров'я закріплена у Загальній декларації прав людини (ст. 25), Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (ст. 12), Європейській соціальній хартії (ст. 11) [6,7,8]. У цих актах визначено обов'язок держав забезпечувати належний рівень охорони здоров'я, навіть у надзвичайних умовах. Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях неодноразово наголошував на позитивних обов'язках держави щодо захисту життя та здоров'я осіб. Так, у справі *Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal* (2017) Суд підкреслив, що держава зобов'язана створювати ефективні механізми контролю за наданням медичних послуг [9]. Аналогічна позиція висловлена у справах *Vasileva v. Bulgaria* (2012) та *Hristozov and Others v. Bulgaria* (2012), де зазначено, що право на охорону здоров'я охоплює не лише доступ до медичної допомоги, але й обов'язок держави забезпечити якість і безпечність наданих послуг [10: 11].

Українське законодавство у сфері охорони здоров'я також закріплює гарантії реалізації права на здоров'я, однак питання правового регулювання телемедицини залишаються фрагментарними. Основи законодавства України про охорону здоров'я визначають право громадян на доступ до безпечних і якісних медичних послуг, але не містять розгорнутих положень щодо дистанційних форм їх надання [12]. Закон України «Про інформацію» (ст. 21) і Закон «Про захист персональних даних» (ст. 7) встановлюють загальні принципи конфіденційності, які, однак, потребують адаптації до специфіки телемедицини технологій [13; 14].

Серед наукових досліджень останніх років варто відзначити праці О. Соколенко [15], О. Губанової [16, с.89.], І. Сенюти [17, с.38], які підкреслюють, що телемедицина має потенціал не лише як інструмент розширення доступу до медичної допомоги, але й як виклик правовій системі, що має врахувати питання юридичної відповідальності, доказового статусу медичних рішень і етичних меж цифрової медицини.

В умовах воєнного стану телемедицина набуває особливого значення не лише як технологічна інновація, а як необхідний правовий інструмент забезпечення реалізації права на життя і здоров'я, гарантованих Конституцією України. Проте недостатня нормативна визначеність, відсутність усталеної судової практики та чітких процедур захисту прав пацієнтів у цій сфері вимагають системного теоретико-правового аналізу.

Метою статті є дослідження особливостей реалізації та захисту права на здоров'я у сфері телемедицини в умовах воєнного стану, виявлення прогалин чинного законодавства та вироблення пропозицій щодо його вдосконалення відповідно до міжнародних стандартів і практики ЄСПЛ. Для досягнення мети передбачається вирішення таких завдань: з'ясувати правову природу телемедицини як форми реалізації права на здоров'я; визначити вплив воєнного стану на доступність та якість медичної допомоги; проаналізувати національні і міжнародні механізми правового регулювання телемедицини послуг; дослідити судову практику захисту права на здоров'я у сфері телемедицини; сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання телемедицини як гарантії реалізації права людини на здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Право на здоров'я належить до фундаментальних соціальних прав людини, що забезпечують можливість фізичного, психічного та соціального благополуччя особи. У науковій доктрині воно розглядається як складова ширшого комплексу прав людини другого покоління, спрямованих на забезпечення гідних умов життя та соціального захисту [18, с. 45]. Конституція України у статті 49 гарантує кожному право на охорону здоров'я, а також обов'язок держави створювати умови для ефективного медичного обслуговування населення [1]. Це положення кореспондується із статтею 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, яка визнає право кожного на найвищий досяжний рівень фізичного та психічного здоров'я [19].

Відповідно до міжнародних стандартів, зміст права на здоров'я охоплює чотири ключові складові: доступність, прийнятність, якість і недискримінаційність медичної допомоги [20]. Ці принципи є універсальними і повинні реалізовуватися державами навіть в умовах воєнного стану чи надзвичайних ситуацій. Водночас у контексті цифровізації системи охорони здоров'я виникає новий вимір реалізації права на здоров'я через електронні та дистанційні форми медичного обслуговування, зокрема телемедицину.

Телемедицина як правова категорія являє собою форму медичної діяльності, що передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій для діагностики, лікування, профілактики, консультування та моніторингу стану здоров'я пацієнта на відстані [4]. Вона відображає сучасну тенденцію до цифровізації медичних послуг і водночас ставить перед правовою системою низку викликів, пов'язаних із визначенням меж професійної відповідальності лікарів, забезпеченням захисту персональних даних пацієнтів та визнанням юридичної сили електронної медичної документації [16, с.92].

У науковій літературі підкреслюється, що реалізація права на здоров'я у цифровому середовищі має ґрунтуватися на поєднанні принципів медичного права (доступності, безпечності, добровільності) та інформаційного права (захист персональних даних, конфіденційність, інформаційна безпека) [20, с. 59]. Таким чином, телемедицина стає міжгалузевим правовим інститутом, який потребує узгодження положень медичного, інформаційного, адміністративного та цивільного законодавства.

У вітчизняній доктрині питання реалізації права на здоров'я через призму телемедицини почало активно досліджуватися лише останніми роками. Соколенко О. зазначає, що телемедицина є «сучасною формою медичної діяльності, покликаною розширити просторові межі реалізації права на охорону здоров'я та забезпечити рівність доступу до медичних послуг незалежно від місця перебування пацієнта» [15, с. 48]. Сенюта І., своєю чергою, наголошує на тому, що телемедицина повинна розглядатися не лише як технологічна інновація, а як новий соціально-правовий феномен, який вимагає адаптації концепту «права на здоров'я» до умов цифрового суспільства [17, с. 37].

Особливістю телемедицини є трансформація традиційних форм взаємодії між лікарем і пацієнтом. Якщо в класичному медичному праві контакт між ними є безпосереднім, то в телемедицині відносини опосередковуються технічними засобами зв'язку, що зумовлює появу нових правових ризиків: від помилок у переданні інформації до питань підтвердження згоди на медичне втручання [21, с.93]. Так, згідно зі ст. 43 Основ законодавства України про охорону здоров'я, медичне втручання допускається лише після отримання поінформованої згоди пацієнта. У телемедичній практиці така згода часто надається в електронній формі, що вимагає чіткого визначення юридичної сили електронних підписів та цифрової ідентифікації [12].

З точки зору міжнародного права, право на здоров'я охоплює не лише фізичну доступність медичних послуг, а й можливість отримання достовірної інформації про стан здоров'я, методи лікування та медичні технології. Отже, реалізація цього права у сфері телемедицини має також інформаційний вимір, який передбачає обов'язок держави забезпечити доступ громадян до цифрових медичних ресурсів, безпечних комунікаційних платформ та гарантії захисту конфіденційної інформації.

У доповіді Всесвітньої організації охорони здоров'я зазначається, що телемедицина є інструментом досягнення цілей сталого розвитку, зокрема Цілі №3 «Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці» [22]. Водночас у звіті підкреслюється, що ефективне впровадження телемедицини потребує правового регулювання, яке забезпечить баланс між свободою інновацій і захистом прав пацієнтів.

В умовах воєнного стану реалізація права на здоров'я через телемедичні технології набуває особливого значення. Як свідчить звіт Міністерства охорони здоров'я України за 2023 рік, використання дистанційних консультацій дозволило забезпечити медичну допомогу понад 1,5 млн пацієнтів у регіонах із обмеженим доступом до лікарів [2]. Це свідчить про те, що телемедицина фактично стала механізмом виконання державою позитивного

обов'язку щодо забезпечення права на охорону здоров'я навіть у надзвичайних умовах. Проте правові механізми її реалізації ще не відповідають вимогам системності, узгодженості та юридичної визначеності.

Таким чином, теоретико-правові засади реалізації права на здоров'я у сфері телемедицини мають ґрунтуватися на: визнанні телемедицини як форми реалізації конституційного права на здоров'я; поєднанні медико-правових і інформаційно-правових принципів; забезпеченні балансу між доступністю медичних послуг і захистом прав пацієнтів; дотриманні міжнародних стандартів прав людини у сфері охорони здоров'я; створенні ефективних механізмів юридичної відповідальності за порушення у сфері телемедичних послуг.

Реалізація права на здоров'я у сфері телемедицини ґрунтується на поєднанні загальних конституційних гарантій, спеціального медичного законодавства, актів у сфері інформаційної безпеки та цифровізації, а також міжнародно-правових стандартів. Водночас, правове забезпечення телемедицини в Україні перебуває на етапі формування, що зумовлює низку прогалин і суперечностей у регулюванні прав, обов'язків і відповідальності суб'єктів таких правовідносин.

Більш детально питання телемедицини регулює Положення про застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я, затверджене наказом МОЗ України №681 від 19.10.2015 р. [4]. Документ визначає види телемедичних послуг (телеконсультації, телемедичні консилиуми, телемоніторинг), порядок їх проведення, а також вимоги до суб'єктів телемедичної діяльності. Проте це Положення має переважно організаційно-методичний, а не нормативно-правовий характер, що унеможливлює його ефективне застосування як правової основи для врегулювання відповідальності чи захисту прав пацієнтів.

На рівні підзаконних актів телемедицина також інтегрується у систему електронного здоров'я (eHealth), регульовану постановами Кабінету Міністрів України та наказами МОЗ. Зокрема, Постанова КМУ від 25.04.2018 №411 «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я» визначає порядок функціонування центрального компоненту eHealth, через який здійснюється обмін електронними медичними даними [23]. У контексті воєнного стану важливо, що eHealth забезпечує безперервність надання медичної допомоги, навіть за відсутності фізичного контакту лікаря з пацієнтом, що фактично є реалізацією телемедичних технологій.

Разом з тим, чинне законодавство не містить окремого закону, який би комплексно врегульовував правові, етичні та технічні аспекти телемедицини. Відсутність такого акта ускладнює визначення меж юридичної відповідальності медичних працівників і захисту прав пацієнтів у випадку шкоди, завданої внаслідок телемедичних дій. Це суперечить положенням статті 13 Європейської соціальної хартії (переглянутої), яка вимагає створення ефективних процедур правового захисту осіб у сфері охорони здоров'я [24].

Телемедицина функціонує у цифровому середовищі, тому надзвичайно важливим є правовий режим обробки, зберігання та захисту персональних медичних даних. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. №2297-VI визначає персональні дані про стан здоров'я як конфіденційну інформацію, що потребує особливого захисту (ст. 7) [25]. Згідно зі статтею 6 цього Закону, обробка таких даних допускається лише за згодою суб'єкта або у випадках, визначених законом. У телемедичній практиці це означає необхідність отримання електронної поінформованої згоди на обробку та передачу даних, що, однак, не має чіткої регламентації у національному праві.

Додатково, стаття 21 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. №2657-XII гарантує право особи на таємницю про стан здоров'я, а стаття 40 передбачає обов'язок суб'єктів інформаційних відносин забезпечити її конфіденційність [26]. Однак, механізми відповідальності за порушення медичної таємниці в телемедичних відносинах на практиці залишаються нечіткими. Відсутність законодавчо визначених критеріїв безпечності телемедичних платформ створює ризики витоку персональних даних, що особливо небезпечно в умовах кіберзагроз, пов'язаних із війною.

Аналіз судової практики свідчить, що в Україні поки що відсутні численні рішення, безпосередньо пов'язані із телемедичними правовідносинами. Проте суди починають

визнавати юридичну силу електронних медичних документів і цифрових доказів у сфері охорони здоров'я. Так, у рішенні Дніпровського районного суду м. Києва від 12.10.2022 р. у справі №755/8934/22 суд визнав електронну медичну карту належним доказом у спорі про неналежне надання медичної допомоги, зазначивши, що «електронна форма медичної документації має ту саму юридичну силу, що й паперова, за умови автентичності електронного підпису лікаря». Це рішення є важливим кроком до правового визнання телемедичних процесів як частини офіційної медичної діяльності.

У практиці Європейського суду з прав людини право на охорону здоров'я розглядається крізь призму статті 2 (право на життя) і статті 8 (право на повагу до приватного життя) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У справі *Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal* (2017) Суд наголосив, що держава має позитивний обов'язок забезпечувати ефективні гарантії захисту пацієнтів від недбалості медичних установ. Це положення набуває особливого значення у контексті телемедицини, де контроль якості наданих послуг є опосередкованим, а ризики технічних або комунікаційних помилок – значними.

Також у справі *Iliya Stefanov v. Bulgaria* (2008) Суд зазначив, що незаконне розголошення медичної інформації є порушенням права на приватне життя, передбаченого статтею 8 Конвенції. Ця позиція релевантна для телемедицини, де зберігання даних у цифрових системах створює додаткові ризики втручання у приватне життя пацієнтів.

Відсутність комплексного закону про телемедицину в Україні призводить до фрагментарності правового регулювання, дублювання норм і прогалин у питанні відповідальності. Необхідним є прийняття Закону України «Про телемедицину», який би врегулював: правовий статус суб'єктів телемедичної діяльності; вимоги до безпечності та сертифікації телемедичних платформ; процедуру отримання електронної згоди пацієнта; механізми юридичної відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок телемедичних дій; стандарти захисту персональних даних у сфері дистанційної медицини.

Доцільним також є імплементація рекомендацій ВООЗ щодо цифрового здоров'я (*Global Strategy on Digital Health 2020-2025*), які передбачають правове визнання телемедицини як повноцінної складової системи охорони здоров'я. У контексті воєнного стану важливо закріпити в законодавстві положення про спрощені процедури надання телемедичних послуг для осіб у зонах бойових дій, внутрішньо переміщених осіб та військовослужбовців, із гарантією державного фінансування таких послуг.

Висновки. Розвиток телемедицини як складової системи охорони здоров'я в Україні є закономірною реакцією на сучасні виклики, спричинені війною, пандемією, цифровою трансформацією та необхідністю забезпечення безперервності медичної допомоги в умовах обмеженого доступу до медичних закладів. У таких обставинах телемедицина виконує не лише технологічну, але й соціально-правову функцію, забезпечуючи реалізацію права на здоров'я як одного з основоположних прав людини, гарантованого статтею 49 Конституції України та міжнародними договорами.

Проведене дослідження засвідчує, що правове регулювання телемедичних відносин в Україні характеризується фрагментарністю, відсутністю системного закону та недостатньою адаптацією до умов воєнного стану. Діючі нормативно-правові акти (Основи законодавства України про охорону здоров'я, наказ МОЗ №681 від 19.10.2015 р., Постанова КМУ №411 від 25.04.2018 р. тощо) визначають лише загальні організаційні засади застосування телемедицини, не створюючи належної нормативної бази для регулювання правового статусу учасників телемедичних правовідносин, їхньої відповідальності, порядку фіксації згоди пацієнта на обробку персональних даних чи забезпечення конфіденційності електронної медичної інформації.

У сфері захисту прав пацієнтів існує низка невирішених питань, пов'язаних із юридичним статусом електронних медичних документів, достовірністю електронного підпису, процедурою фіксації телемедичних консультацій та доказовим значенням цифрових медичних даних у судовій практиці. Аналіз рішень національних судів (зокрема, рішення Дніпровського районного суду м. Києва від 12.10.2022 р. у справі №755/8934/22) свідчить про

поступове визнання електронних медичних даних належним доказом у спорах про неналежне надання медичної допомоги. Водночас, практика Європейського суду з прав людини (справи *Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal*, *Iliya Stefanov v. Bulgaria*) підтверджує, що держава має забезпечити не лише доступ до медичної допомоги, а й ефективні гарантії захисту приватності та відповідальності медичних установ, включно з цифровими форматами надання послуг.

В умовах воєнного стану телемедицина набула особливого значення як інструмент забезпечення доступу до медичних послуг для внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців, цивільного населення у зонах бойових дій і тимчасово окупованих територіях. Проте законодавство поки що не передбачає спрощених механізмів доступу до телемедичних сервісів для цих категорій населення, що обмежує практичну реалізацію гарантій держави у сфері охорони здоров'я.

З огляду на результати дослідження, доцільним є запровадження комплексу правових, організаційних та технічних заходів, спрямованих на вдосконалення регулювання телемедичних відносин, зокрема наступні.

Прийняття спеціального Закону України «Про телемедицину», який би визначив: правовий статус суб'єктів телемедичної діяльності (лікаря, пацієнта, медичного закладу, провайдера технічної платформи); вимоги до телемедичних технологій, їх сертифікації та кіберзахисту; порядок отримання та фіксації електронної поінформованої згоди пацієнта; стандарти зберігання, обробки й передачі медичних даних; особливості відповідальності медичних працівників у випадках надання телемедичних послуг.

Удосконалення нормативного забезпечення системи eHealth – шляхом закріплення статусу електронної медичної карти та телемедичних записів як офіційних медичних документів, що мають доказове значення у судових спорах.

Посилення інформаційно-правових гарантій пацієнтів, зокрема шляхом: створення єдиних стандартів кібербезпеки для телемедичних платформ; удосконалення механізмів контролю за обробкою персональних медичних даних; запровадження відповідальності провайдерів телемедичних послуг за порушення конфіденційності чи витік медичної інформації.

Врахування міжнародних стандартів у національному законодавстві, зокрема положень Європейської соціальної хартії (переглянутої), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також рекомендацій ВООЗ (*Global Strategy on Digital Health 2020-2025*), що орієнтовані на етичність, безпечність і доступність цифрових медичних послуг.

Розроблення особливого правового режиму телемедицини в умовах воєнного стану, який передбачав би спрощений порядок доступу до телемедичних консультацій, можливість дистанційного оформлення рецептів, а також державне фінансування телемедичних послуг для постраждалих від війни та ВПО.

Підвищення рівня правової освіти та цифрової грамотності медичних працівників і пацієнтів, що сприятиме ефективній реалізації прав у сфері телемедицини та зменшенню правових ризиків.

Отже, удосконалення законодавства у сфері телемедицини повинно здійснюватися з урахуванням конституційних гарантій права на здоров'я, міжнародних зобов'язань України у сфері прав людини та вимог цифрової трансформації охорони здоров'я. Реалізація запропонованих заходів забезпечить підвищення рівня правового захисту пацієнтів, підвищить довіру до телемедичних сервісів і сприятиме формуванню сучасної, стійкої до криз системи охорони здоров'я України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Міністерство охорони здоров'я України. Звіт про стан медичної системи в умовах воєнного стану. Київ, 2024. URL: <https://moz.gov.ua/storage/uploads/>

3. Telemedicine: Opportunities and developments in Member States. Report on the second global survey on eHealth. Geneva: WHO Press, 2010. URL: http://www.who.int/goe/publications/goe_telemedicine_2010.pdf
4. Про затвердження Положення про застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.10.2015 № 681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1400-15#Text>
5. Сенюта І.Я. Право на охорону здоров'я: європейський та національний виміри. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 550 с.
6. Universal Declaration of Human Rights. UN, 1948. URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
7. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. UN, 1966. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights>
8. European Social Charter (revised). Strasbourg: Council of Europe, 1996. URL: <https://rm.coe.int/168007cf93>
9. Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal. Application no. 56080/13. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-179556>
10. Vasileva v. Bulgaria, no. 23796/10. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-161413>
11. Hristozov and Others v. Bulgaria, nos. 47039/11 and 358/12. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114492>
12. Основи законодавства України про охорону здоров'я: від 19.11.1992 р. №2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
13. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. №2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
14. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. №2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
15. Соколенко О. Телемедицина як інструмент модернізації охорони здоров'я в Україні. *Медичне право України*. 2022. №3. С. 45-52.
16. Губанова О. Правове регулювання телемедицини: виклики цифрової епохи. *Право і суспільство*. 2023. №4. С. 87-94
17. Сенюта І. Етичні аспекти цифрової медицини та телемедицини. *Юридична Україна*. 2022. №10. С. 34-41.
18. Рабінович П.М. Права людини: навч. посіб. Львів: Світ, 2020. 232 с.
19. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. UN, 1966. 16 December 1966. General Assembly resolution 2200A (XXI). URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights>
20. Нестеренко О. Інформаційно-правові засади функціонування системи охорони здоров'я в Україні. *Медичне право України*. 2022. №2. С. 55-62.
21. Кравченко О. Проблеми юридичної відповідальності в телемедичній практиці. *Підприємництво, господарство і право*. 2023. №6. С. 91-96
22. Global strategy on digital health 2020-2025. World Health Organization 2021. URL: <https://www.who.int/docs/default-source/documents/gd4dhdaa2a9f352b0445bafbc79ca799dce4d.pdf>
23. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF#Text>
24. Європейська Соціальна Хартія (переглянута). Стасбург, 3 травня 1996 року. Ратифіковано із заявами Законом № 137-V від 14.09.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
25. Про захист персональних даних: Закон України від 21.09.2012 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
26. Про інформацію: Закон України від 06.05.2000 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

